

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 937.

CHICAGO, ILL., 27. AVGUSTA (AUGUST 27), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

KONGRES V MARSEILLESU.

Znaki okrevanja in napredka socialističnega gibanja.

Brez posebnega hrupa in ceremonij se je dne 22. avgusta pričel v Marseillesu v Franciji kongres socialistične delavske Internacionalne, ki zastopa sedem milijonov organiziranih socialistov in nad petindvajset milijonov socialističnih volilcev.

Na zboru socialistične Internacionalne I. 1918 v Bernu, Švica, so bile zastopane samo nekatere stranke, kajti mednarodno delavsko gibanje je bilo v razsulu — posledica vojne in delavske nepriljubljenosti. Vse stranke so iskale pota iz teme. Vršili so se pregovori, polemike v listih, dopisovanja in boji za prvenstvo in med nazori. Rodila se je komunistična internacionala, ki je imela v svojih rokah Rusijo, in povabila v svoj krog vse socialistične stranke, toda pod svojimi pogoji. Sledila je borba med brati, ki še ni končana. Dasi je napravila delavskemu pokretu ogromno škodo, mu ob enem vendarle služi kot šola dveh različnih taktik in eksperimentov. Vzlic vsem krizam, vzlic zaprekam na vseh koncih in krajih, socialistično gibanje je pokazalo po vojni tolikšno silo, da je danes mogočnejše kakor kedaj poprej. Njegova moč raste kljub navalom, kljub notranjim in zunanjim sovražnikom.

Štiriinštirideset strank pripada socialistični delavski internacionali. Razen pridruženih je nekaj delavskih in socialističnih strank, ki z njo simpatizirajo, a se ji radi gotovih vzrokov, večinoma notranjih, še niso pridružile. Toda krog strank, pripadajoče socialistični internacionali, se širi.

Švica je edina dežela v Evropi, v kateri SDI. nima nobene pridružene stranke. Švicarski socialisti so izven internacionalne. SDI. ima dve stranke v Aziji, eno v severni in dve v južni Ameriki. Zveze ima z delavskim gibanjem v vseh deželah. Stiki postajajo pristrčnejši, medsebojno razumevanje boljše, kooperacija med njimi dobiva jačje izraze.

V parlamentih štiriindvajsetih držav je 1,022 socialističnih poslancev ali ena šestina od skupnega števila poslancev. Nad tri sto dnevnikov in stotine tednikov, mesečnikov in revij propagira socialistično misel in vzgaja delavstvo v borbi proti obstoječemu ekonomskemu redu.

Poročilo, ki ga je podalo tajništvo SDI. II. kongresu, obsega knjigo 200 strani. V njemu je podan obris vsega važnega, dela ki se je vršilo v mejah SDI. od njenega I. kongresa v Hamburgu l. 1923, na katerem je bila ustanovljena.

Kongres v Marseillesu predstavlja moč, ki se pripravlja da vzame vajeti družbe v svoje roke in jo organizira po socialističnih načelih, po načelih demokracije in človečnosti. Socializem ne propagira krvavih orgij v dosego svojih namenov. A tudi borbe se ne straši, kajti socialistično gibanje je bilo spočeto v borbi in se razvijalo v nji. Socializem bo družba, v kateri bo človek imel vrednost človeka. Vsaka drugačna uredba je uredba nasilja — uredba sile nad človekom, in krivična za človeka. Zato se človek bori proti njim in jih bo porazil, kakor je porazil vse uredbe, sloneče na nasiljih in suženjstvu, v prošlosti.

V Marseillesu zboruje ta teden prava Liga narodov, ki se zaveda, da je bodočnost človeka samo v kooperaciji, ne pa v topovih, bojnih ladjah in strupenih plinih. Kongres SDI. se je pečal z vsemi važnimi problemi, in teh je mnogo. A najvažnejši je, kako obvarovati človeštvo pred novo vojno, — kajti ves kapitalistični aparat ji drvi nasproti. V tem blaznem vrvenju, sovraštvu in intrigah, ima delavstvo nalogo da strne svoje vrste, da pojača svojo moč, da se pripravi po vsem svetu, in ukaže tistim, ki rožljajo z orožjem: Stojte!

Kajti, kapitalistični svet se bo ustavil našemu povelju le kadar bomo večja sila kakor je njegova. Naš cilj je: postati največja sila — sila bratstva in kooperacije. V tem znamenju gre socialistično gibanje naprej skozi viharje.

Krščanski in židovski zbor.

V Stokholmu na Švedskem so več dni zborovali zastopniki krščanskih religij. Ameriško časopisje je mnogo pisalo o mednarodnem krščanskem kongresu, ker imajo razne krščanske cerkve v Ameriki na časopisje ogromen vpliv kljub temu, da je v tej deželi cerkev ločena od države. Ni pa ločena od časopisja in ne od politike.

V Stokholmu so bili poleg bogatih zastopnikov protestantovskih cerkva iz Amerike in Anglije navzoči tudi zastopniki drugih krščanskih cerkva iz raznih dežel in zastopniki pravoslavne cerkve, ki je danes najbolj razdrapana. Na kratko: V Stokholmu je bilo zastopano svetovno krščanstvo. Nič ni sklenilo takega da bi bilo lahko ponosno nase. A vendar, če se pomisli, da so se krščanske vere sovražile med seboj bolj kakor so sovražile "pagane" in druge "krivoverce", ima tak kongres vsekakor nekakšen pomen. Pomen je v tem, da gre krščanstvu za eksistenco, pa se skuša asimilirati spreminjajočim ekonomskim razmeram.

Predstavniki krščanstva so govorili tudi o miru. Krščanske religije bi imele pomeniti samo bratstvo, ljubezen do bližnjega in mir. Klanje obsojajo. A ko se vojna enkrat prične, hiti ena bolj kakor druga blagoslovjati orožje, s katerim se bo klalo kristjane.

Krščanstvo, zborujoče v Stokholmu, se je pečalo izključno s posvetimi stvarmi. Ni se pričalo radi dogem, niti ne o vprašanju, katera krščanska vera je "prava". Če bi prišlo na dnevni red tako vprašanje, se bi zbor razbil v petnajstih minutah. Vprašanja, ki se tičejo delavstva, so po nazorih vere "posvetna". Gospodje v Stokholmu so se pečali z njimi. Sklenili niso nič posebnega, ker bi radi da bi se svet umiril in da bi pri tem ostalo vse tako kakor je. Težke socialne probleme pa imamo zato, ker je na svetu "tako kakor je" in ne tako kakor bi lahko bilo, če bi bili ljudje bolj razumni. Kongresi kakor je bil v Stokholmu dokazujejo, da postajajo razumnejši, čeprav počasi.

Na Dunaju so v istem času zborovali zionisti. Zionizem je židovsko gibanje, pomešano z religijo in s stremljenjem obnoviti v Palestini židovsko državo. Po svetovni vojni je dala Anglija židom priliko izriniti iz Jeruzalema in Palestine Arabce in jo naseliti z židi. Židje so zbirali denar, pošiljali v Palestino cele trupe naseljencev, večinoma iz Rusije in Poljske, a pravega uspeha s svojo kolonizacijo niso dosegli. Židje niso poljedelci, kar ni njihova krivda. Zato se jim v "domovini" slabo godi. Zionističnemu kongresu na Dunaju je sovjetska Rusija ponudila zelo velik kos zemlje v Krimeji. Na nji bi se lahko ustanovila židovska poljedelska in

industrialna država, v kateri bi bilo prostora za kakega pol milijona židov, mogoče malo več. Zastopniki, ki so predložili to pogodbo, so dokazovali, da bi bila stvar cenejša kakor če se vztraja pri načrtu spremeniti Palestino v prosperujočo, produktivno židovsko državo. A tudi židovska država v mejah Rusije bi bila draga stvar, denar pa imajo samo bogati judje, ki niso prijatelji sovjetske vlade, dasi je v nji več židov kot v katerikoli drugi vladi na svetu.

Tekom kongresa so nemški nacionalisti in krščanski socialisti prirejali na Dunaju velike protižidovske demonstracije, ki so stale tudi par človeških življenj. Fanatična vsenemška in "krščansko socialna" drhal se je pustila naščuvati proti židom, ker jih dolži krivde za vse gorje na svetu. To je sad krščanske vzgoje. Progoni proti židom, kakršni so bili nekaj nevednega v zaostalih krajih Evrope (Galicija, Poljska, Rusija, Ogrska itd.), so bili delo krščanske vzgoje. Le krščansko ali pa "nacionalistično" otopela masa more misliti, da so židje krivi mizerije, ki vlada ali je vladala v poedinah krajih in deželah.

S progoni niso nekrščanski kristjani nikdar napravili kake škode židovskim kapitalistom ali spravili v nevarnost življenja židovskih bogatašev. Pač pa so povzročili nepopisno gorje revnim židom.

Židov niso odpravili nobeni izgredi. Židovskega vpliva se ne bo odpravilo z izgredi. Kapitalizem ni židovski; izkoriščanje niso iznašli židje. Ali sovraštvo proti njim jih je prignalo misliti na obrambo, na samopomoč, na vpliv. Tako so se židje v teku stoletij proporno uveljavili kakor ni uveljavljen noben narod na svetu in nobeno pleme, če se že hoče smatrati žide za narod ali pleme. Židje so prvi v umetnosti na svetu, prvi v trgovini, prvi v politiki, prvi v kapitalističnem svetu, prvi v vodstvih revolucionarnih gibanj, in prvi v — mizeriji.

V Ameriki z njimi lahko izhajamo. Samo v mestu New York jih je nad milijon, in prebivalci drugih narodnosti so se jih navadili in jih ne nadlegujejo. V Zedinjenih državah bi se lahko vršil v vsakem večjem mestu zionističen kongres ne da bi prišlo do kakih izgredov, čeprav tudi tukaj mrzimo jude. Amerikanci kljub svoji nevednosti vedo, da so židje med profitarji in med revnimi delavci, med zadnjimi največ, med prvimi ne posebno veliko.

Ko prečitate "PROLETARCA" in ako ga ne hranite, ga dajte vašemu prijatelju delavcu in ga opozorite na članke in drugo čtivo, ki vas je zanimalo. "Proletarca" izdajamo ne radi profita, ne radi oglasov, ampak da ga DELAVCI, katerim je namenjen, ČITAJO.

“Pred konvencijo S. N. P. J.”

Bili so časi, ko je bilo zanimanje za S. N. P. J. in njene konvencije v vrstah njenih nasprotnikov čisto drugačno kakor je danes. Bili so časi, ko je bila prezirana in omalovaževana. Danes je močna in razni interesi gledajo nanjo ne več kako bi jo uničili, ker se naporji niso obnesli, ampak kako bi jo speljali v svoje struge, da bi gnala njihove mline.

Zgodovina nobene jugoslovanske organizacije se ne more primerjati zgodovini S. N. P. J. Članstvo nobene druge ni bilo toliko prežeto z idejami svobode in bratstva kakor je bilo članstvo S. N. P. J. Kajti, S. N. P. J. je bila delavska organizacija, je delavska, in če delavstvo hoče, bo tudi ostala. Na konvencijah nobene druge se ni zavedno delavstvo toliko udeleževalo, kakor na konvencijah S. N. P. J. Društva nobene druge niso toliko sodelovali v akcijah katere je podvzelo zavedno delavstvo, kakor napredna društva S. N. P. J. Glasilo nobene druge jugoslovanske podporne organizacije ni tako otvoreno stalo na strani delavstva v bojih proti kapitalizmu kakor glasilo S. N. P. J. Medtem, ko so na konvencijah N. H. Z. in tudi drugih jugoslovanskih podpornih organizacij nastopali meščanski politiki, ko so te konvencije pošiljale pozdrave guvernerju države in županu mesta v katerem se je konvencija vršila, so bile konvencije S. N. P. J. proste teh buržvaznih vplivov.

Dasi so S. N. P. J. vodili in upravljali večinoma navadni delavci, vsi mnogi izmed njih prežeti s socialističnim duhom in delali kot socialisti. Temu dejstvu se ima zahvaliti, da je napredovala bolj kakor katerakoli druga jugoslovanska organizacija, in da je kljub neizkušnim močem ki so jo vodile uvedla v svoj sistem več novotarij kakor katerakoli druga, in uvedla jih je z uspehom. Druge jugoslovanske podporne organizacije, vključivši vse starejše, so črpale v svoj dobrobit iz eksperimentov Slovenske Narodne Podporne Jednote.

Mi ne trdimo, da je S. N. P. J. socialistična organizacija; *a ne imeli bi ničesar proti, če bi bila*. Trdimo pa, da je njena zgradba v glavnem delo naših sodrugov — tistih ki so še živi in tistih katerih ni več med nami.

Mnogi so trpeli pri tem delu, žrtvovali so mu ves čas kolikor so ga imeli po svojem delu za kruh, posegali v žepo kadar je bilo treba, nastopali neustrašeno ob vsaki priložnosti, in od vsega tega niso imeli nikakih koristi.

Zavedni delavci, člani S. N. P. J. žele, da ta organizacija ostane na poti ki jo je imela toliko let. Vsak preokret v druge smeri bi ji lahko škodoval; če ne bi škodoval nji, kajti organizacija je sedaj močna, bi škodoval idejam, za katere so se borili tisti ki so s težavo zlagali kamen na kamen in dosegli da je S. N. P. J. kot podporna organizacija dosegla svojo sedanjo višino.

S. N. P. J. je uspeh zavednih delavcev, dasi se na to rado pozablja. In pozabil je tudi hrvaški “Radnik”, glasilo jugoslovanskih komunistov v Ameriki, ki je priobčil članek pod gornjim naslovom z ozirom na prihodnjo konvencijo S. N. P. J.

Ko so ljudje, ki danes krmarijo “Radnika”, bili še med nezavedno maso, so pionirili socialistične propagande in vzgoje med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki že orali in sejali svoje seme. Tudi zgodovina S. N. P. J. bi mogla o tem marsikaj povedati.

Ali “Radniku” ni zaveden nihče, če ni udarjen z njegovim pečatom. Njemu je vsak list izdajalski, če nima njegovega blagoslova. V izdaji z dne 18. avgusta piše, da se na prihodnji konvenciji dogodi prvič v zgodovini S. N. P. J., da bodo na nji sodelovali razredno zavedni delavci. V mislih ima “komuniste”, ki sprejemajo navodila iz njegovega urada.

Po dvajsetih letih obstoja S. N. P. J. bodo prišli na konvencijo “Radnikovci” in povedali začudenim javnosti, da je to prvič ko so na nji zastopani tudi razredno zavedni delavci.

Ako bi naše delavstvo vzelo “Radnika” za resen list, bi mu zamerilo. Toda njegove metode so že tako razglašane, da se radi njih nihče več ne razburja. Citirali pa bomo v informativne svrhe del omenjenega članka v “Radniku”. Po kratkem uvodu, v katerem je rečeno da bo S. N. P. J. v kratkem imela svojo konvencijo, pravi:

“Za nas razredno zavedne delavce je jasno, da bo ta konvencija imela posebno važnost z razloga, ker bo prvič v zgodovini te podporne organizacije udeleževali razredno zavedni delavci in dali izražaj svoji delavski zavesti . . . Mi to posebno naglašamo . . . ker bodo na nji zastopane tri nasprotujoče si struje ali politične tendence: socialistična, klerikalna in komunistična.

Dejstvo je, da je S. N. P. J. bila nekdanj ležišče raznih socialističnih in maloburžvaznih elementov . . . Zasedujoči pisanje glasila “Prosveta”, posebno skozi zadnje leto, smo videli, da je SNPJ. postala v stvari predmet krdele političnih štreberjev, kateri izkoriščajo apatijo slovenskih delavcev . . . Ali na srečo se je zahvaliti pravilni politični črti naše stranke in taktiki komunistične internacionale, da je ideja razredne zavesti in delavske solidarnosti dobila zamah tudi v tej organizaciji, in to je dejstvo, preko katerega se ne more iti . . .”

Nadalje konstatira v istem članku, da je SNPJ. pod popolno kontrolo ene male “koterije” socialpatrijotskih vodij, ki v nji vrše svojo maloburžvazno politiko. Ta socialpatrijotska koterija se je ustrašila za svojo moč, zato je uvedla sistem, po katerem se glavne odbornike voli na splošnem glasovanju. S tem sistemom so socialisti po “Radnikovi” trditvi hoteli onemogočiti naprednim delavskim elementom svobodno razpolagati s svojimi glasovi. Tudi ni pozabil zapisati, da so socialisti prepovedali agitacijo. Potem obljubuje, da bodo “razredno zavedni delavci pod vodstvom komunistov napovedali tej klikli odločen boj”.

“Radnikov” članek je “vojna napoved” socialismu v SNPJ. Vse, kar ni v nji z radnikovci, je po njegovem zatrevanju socialistično; v glavnem odboru so po njegovi razlagi sami navdušeni socialisti, ki ob prostem času zvesto služijo kapitalizmu in klerikalcem. “Radnik” obljubuje, da bo v naslednjih številkah objavil serijo člankov, v katerih bo dal svojim ljudem instrukcije kako se jim je vesti in nastopati na konvenciji, na kateri bodo prvič v zgodovini SNPJ. tudi razredno zavedni delavci.

Delegatje, ki so po zahtevu detinskih levičarjev vse drugo samo razredno zavedni ne, bodo dali radnikovcem priliko da se malo bolj pouče o razredni zavednosti. Grmenje, ki ga “Radnik” umetno proizvaja, na konvenciji SNPJ. ne bo prineslo dežja. Prineslo pa bo zvezo med detinskimi levičarji, klerikalci in vsemi tistimi elementi, ki sovražijo socialistični pokret. Dobro je, da bodo povzročili to kombinacijo, ker je res že čas da se stvari razčistijo.

**Oglašajte priredbe klubov in društev
v “Proletarcu”.**

ANGELO CERKVENIK:

SKOZI MEGLO

(Nadaljevanje.)

Napisala je. Neznosne bolečine v trebuhu so jo prisilile, da se je vlegla. Vzela je iz omare Križanega ter ga položila na svoje prsi. Vzdihovala je v težkih mukah do pozne noči.

Ko so bolečine v trebuhu nekoliko poje-njale se je dvignila in slekla. V snežnobeli nočni srajci je stopila vsa bleda in mrtvaškolepa k zrcalu. Počesala se je, lase je privezala z rdečim trakom in se poškopila z vijoličino dišavo.

Gledala se je še dolgo v ogledalo:

"Lepa sem, ah, kako sem lepa! Kako škoda je umreti!"

Solze so ji porosile mrtvaško obličje. Jokala je nad svojo lepoto.

Potem se je še enkrat umila in segla po samokresu, ki je bil na pisalni mizi.

Posteljo je preoblekla. Pred vzhodom postelje je stala miza; pregrnila jo je z belim prtom. Na prt je postavila Razpetega, na vsaki strani Kristusa pa je prižgala po en svečnik. Pod Kristusove noge je položila svojo oporoko.

Odklenila je vrata svoje sobe in se vlegla na belo posteljo.

Prijela je za samokres, a v tistem trenutku ji je zlomila silna bolečina v trebuhu vso silo in samokres ji je zdrsnil iz rok mimo lica na belo blazino . . .

Težko mukotrpno ječanje je pretresalo njeno telo.

Njeno telo je v tistem hipu porodilo mrtvo dete . . .

Sredi krvi je ležala krvava kepa . . .

Onesvestila se je . . . Kri pa je lila iz njenega telesa, da je pordečila vso posteljo, vse bele čipke . . .

Sveči sta goreli, zrak pa je bil prenasičen od zaдуšljivega duha vijolic, krvi in gorečih sveč.

* * *

Ladavčeva mati se je bila ravno ta dan odpeljala.

"Loči se," mu je rekla mati, on pa ji ni nič odgovoril, le nasmehnil se je šepetajoč v svojih možganih:

"Ločiti se od žene? Kakšna blazna beseda . . . kje se pričenja moja žena, kje se neha moje bitje? Streti ženo v pepel in pepel raztrositi po vsem svetu, da se nikdar več ne povrne . . ."

Zvečer ga je poklical ravnatelj k sebi. Povedal mu je, da ga čaka visoko odlikovanje, ker je ulovil zločinca Hermann. Pristavil pa je:

"Na svojo veliko žalost sem moral po pravici opisati tudi vaše življenje, in razumljivo je, da nisem mogel zamolčati, kaj in kako je z vašo soprogo. Poslušajte me, gospod doktor: tudi

jaz sem bil nekaj mlad, tudi jaz sem se hotel dvigniti nad to umazano (tistikrat sem jo tako imenoval) družbo, a danes sem kljub temu ravno tej družbi hvaležen . . . glejte, kako mesto mi je ta družba preskrbela . . . Če bi bili ljudje sami angeljčki, no . . . saj razumete!

Ločite se, svoje žene se morate rešiti!"

"Rešiti se svoje žene?"

"No da, ločiti se . . ."

"To je nemogoče, ker jo ljubim."

"Nočem vam več prigovarjati, toda to vam moram odkritosrčno povedati: s tako žensko . . . ne, pod nobenim pogojem vam ne bodo dali mesta, ki so vam ga namennili, če . . . razumete!"

Priklonil se je ravnatelju in odšel. Instinktivno se je napolnil v Hermannovo celico.

"Hermann, mu je rekel, zakaj ste ubili žensko, ki ste jo ljubili . . . ali je niste ljubili?"

"Ljubil! Uprav zavoljo tega, ker sem jo ljubil . . . kaj bi jo ubijal, če bi mi bila indifrentna . . . samo velika ljubezen more ubijati . . ."

"Tudi jaz imam ženo, Hermann . . . lepo, mlado ženo . . ."

"In vas goljufa . . ."

"Ne. Ona je — vlačuga."

V nekih stavkih mu je razložil vso zgodovino svojega in Olginega življenja.

"Vlačuga je bila . . ."

Tako je rekel Hermann in se zamislil. Potem pa je prijel Ladavca za roko in nadaljeval:

"Da, bila je vlačuga, sedaj ni več. Bila je in — ostane, čeprav ni več. To je tako, prijatelj: Greh se ne da nikdar izbrisati. Greh s časom pridobi na svoji moči, on postane star . . . Nič, kar je narejeno, se ne more napraviti nena-rejeno. To pomeni žig . . . Z vami bo hodila vse vaše življenje in z njo njen greh, njeno vlačugarstvo . . . Verujte mi . . . samo, če bi jo znali in mogli ubiti . . ."

"Mislim dan in noč . . ."

"Da, da, je hlastno pograbil Hermann besedo, dan in noč mislite na to! Naravno, popolnoma naravno: ubijte jo, sicer ubije njeno življenje vas . . ."

"Pa, premislite dobro, gospod Hermann, ali živi človek zato, da ga ubijemo?"

"Ne zato, zato da umre živi . . . in končno je vseeno, kako umre. Glejte, mene bodo skoraj gotovo obesili . . . Toda nekoč pride dan: zemlja bo zgubila svojo smer in svoje ravnotežje ter se zgubila v vsemirju ali pa postala plen gorečega solnca . . . Kako bo tedaj, kaj bo ostalo od mene, kakšna razlika bo, če bi bil umrl mirno na postelji ali pa na vislicah . . ."

"Hermann, vaše misli so površne . . ."

"Motite se, doktor, enostavne so, samo enostavne in zato resnične."

"Vi ne morete vedeti . . . ah pustimo, pustimo to . . ."

"Ne, čemu? Če hočete biti srečni in zadovoljni, morate gledati na končni zmisel vsakega

svojega dejanja, na zmisel v nepojmljivo daleč oddaljeni bodočnosti. To morete, to bi mogel vsak človek . . . Samo misliti morate! Vi pa ne mislite, vi premišlujete . . . Misliti pomeni: gledati, premišljevali pa: ugibati . . .

Glejte, glejte . . . in presodite, če nimam prav!"

"Nehajte . . ."

"Strahopetec!"

Hermann mu je vrgel v obraz psovko in se zarežal . . .

"Izginite, pojdite stran odtod, da me ne okužite s svojo boleznijo . . . vi ste bolan, doktor . . .!"

Počasi je zapustil celico.

Bolj jasno kakor kdaj prej mu je stopilo pred oči vse življenje od dne, ko je poročil Olgo. Res je, da Olga ni slabejša . . . ah . . . ni hotel več o tem razmišljati . . . Vlačuga . . . Jaz pa sem človek, samo človek in ne morem živeti brez ljudi. Ljudje me preganjajo . . . Tudi med izobčenci ne morem živeti . . . Tretji sem, prva Jolanda, druga Olga . . .

Hitel je po razsvetljenih ulicah in živahno gestikuliral z rokami . . . Ko je prišel pred hišna vrata je naravnost drvel po stopnicah navzgor . . .

V svoji sobi se je ves onemogel sesedel in vzel samokres iz predala svoje nočne omarice.

Nič več ni mislil. Videl je zemljo, kako leti po vesoljstvu, kako se s strašno hitrostjo bliža ognjenemu solncu . . . In vendar bi mogel še živeti, še nekoliko minut, še samo nekoliko minut . . . Ah, te minute je tako ljubil, da jih je krčevito stiskal . . . Od strani pa je videl pošastno spačen obraz svoje soproge, kako odpira usta in hlasta po njegovi posesti, po njegovem času . . .

"Moje življenje, samo moje, moje . . ."

Zaletel se je v sobo svoje soproge. Atmosfera, prenasršena od čudnega vonja ga je vrgla nazaj . . .

Na postelji, na krvavi postelji je ležela njegova žena vsa poškrabljená s krvjo, poleg njene glave koščen samokres . . .

V prvem trenutku je mislil, da se je ustrelila . . .

Tedaj pa je odprla oči . . . Nekoliko trenutkov sta se molče gledala, potem pa je začutila da leži v krvi . . .

Obrnila je glavo k mrtvemu otroku . . .

"Dete," je zašepetala . . .

Še-le v tem trenutku je spoznal, kaj se je bilo zgodilo.

"Dete," je še enkrat ponovila.

Razumel je, da je hotela vzeti dete v naročje. V njemu se je pojavil odpor . . .: Ta krvava, umazana kepa . . . uh . . .

"Dete, Ivan, je rekla, je rešilo mater in očeta pred strašnim zločinom . . . mrtvo dete je rešilo žive ljudi . . ."

S težkim naporom je spregovorila te poslednje besede, gledajoč v Ivanovo roko, ki je krčevito držala za samokres . . .

Zgrudil se je k postelji in tuleče jokala . . .

Olga je do jutra popolnoma izkrvavela.

Tako je dete, prekleto že ob svojem spočetju, obvarovalo očeta greha, ki je neizbrisljiv, ki živi dokler živi človek.

EPILOG.

Ladavac se je preselil na Dunaj; s seboj je vzel pepel mrtvih trupel in ga varoval v svoji sobi kakor največjo svetinjo.

Bil je načelnik nekega oddelka pri ministru notranjih zadev in je vedno hitreje in hitreje napredoval . . . Zgodilo pa se je, da je nekega dne vzel žaro s pepelom in je pepel stresel v Donavo.

Zgodilo pa se je to tedaj, ko se je poročil z neko obubožano ogrsko plemenitašino, ki "je imela zveze" . . .

Poročil je obubožano plemenitašino, da je dosegel veliko bogastvo . . .

KONEC.

Obravnava proti ubijalcu slovite revolucionarke Roze Luxemburg.

Iz Berlina poročajo, da se je pričela po dolgih preiskavah obravnava proti bivšemu poročniku Krullu, ki je obtožen umora revolucionarke Roze Luxemburg. Splošno mnenje je, ne le med delavstvom ampak tudi v krogih buržvazije, da je Krull v resnici izvršil ta zločin. Preiskava o njemu je dognala, da ima na svoji vesti več drugih zločinov. Sodeloval je tudi pri umoru katoliškega politika Erzbergera, ki je bil minister zunanjih zadev v Kuhnovem kabinetu. S svojim prijateljem kapitanom von Muellerjem je pripravljat atentat na radikalnega publicista Parvusa. Atentat je preprečila Parvusova smrt, a v ožjih krogih se je govorilo, da Parvus ni umrl tako naravne smrti kakor je izgledalo, pač pa da sta mu na dosedaj še nepojasnen način pretrgala nit življenja Krull in njegov tovariš.

Delavska javnost se zelo zanima kako bo izpadla obravnava. A zanimanje vlada tudi med drugimi sloji, kajti Krull je bil politični atentator. O obsodbi se različno ugiba. Mnogi mislijo da bo Krull obsojen na smrt, drugi da bo obsojen v dosmrtno ječo, tretji pa enostavno konstatirajo, da bo oproščen, kajti pod sedanjjo nemško vlado se drugega ne more pričakovati.

To vest posnemamo po ameriških komunističnih listih. V nji govore o "pravem" morilecu Roze Luxemburg, ki je bil zapleten tudi v druge politične umore. In političnih umorov je bilo v Nemčiji zadnja leta mnogo. Radi propagande so komunisti pripisali umor slovite revolucionarke Luxemburgove in Karla Liebknechta "socializdajalcem". Umorjena sta bila v revolucionarnih izgrelih spartakovcev dne 15. januarja 1919 v Berlinu od fanatičnih reakcionarnih častnikov, ki so poveljevali šovinistični drhali.

"PROLETAREC" PRED 10. LETI

"Proletarec" št. 415 dne 24. avgusta 1915.

SMRTNA KOSA.

Kamnoseška organizacija na Slovenskem je izgubila vrlega sodruga in organizatorja za južne pokrajine tajnika sodruga Albina Ivančana.

V ponedeljek dne 12. julija 1915 je umrl po daljšem hudem bolehanju šele 31 let star za tuberkulozo na Dunaju.

Ivančan je bil po poklicu kamnosek. Za delavsko gibanje se je jel zanimati že kot vajenec ter se je prav potom organizacije dvignil do izobrazbe in inteligence. Kot tajnik kamnoseške organizacije je bil izredno sposoben za južne kraje, ker je znal vse štiri jezike, ki jih imamo v primorskih in slovenskih deželah. Posloval je do izbruha vojne v Nabrežini.

Sodrugi iz slovenskih krajev, zlasti Primorci in Ljubljancani se gotovo spominjajo tega miroljubnega, poštenega organizatorja ter ljubeznivega prijatelja z najprijetnejšim spominom. Vsem nam ga je žal, ter izražamo sožalje organizaciji na tej veliki izgubi, ki zadene zlasti naše južne kraje.

Blag spomin dragemu sodrugu Albinu!

12,000 KONJ ZA ITALIJO.

Zastopniki italijanske vlade so pričeli v sredo v East St. Louis, Ill., kupovati nadaljnjih 12,000 konj v vojne svrhe. Ti konji se morajo izbrati tekom 90 dni. Več kot 160,000 konj je bilo prodanih vojskujočim se narodom potom tukajšnjih kupčevalcev.

NEDRŽAVLJANI.

Washington, D. C., 16. avgusta. — Statistika delovnega departamenta izkazuje, da je v Zedinjenih državah 8 milijonov odraslih moških tujcev in da znaša število v tujini rojenih oseb, ki nimajo ameriških državljanskih pravic, 140 milijonov. Med prvimi osmimi milijoni jih je baje dva in pol milijona iz Avstrije in Nemčije.

Koliko izgubljenih glasov pri volitvah!

AGITACIJA V MILWAUŠKEM OKROŽJU.

Milwaukee, Wis.

Jugoslovanski socialistični konferenčni odbor štev. II. v Wisconsinu je imel v nedeljo dne 1. avgusta redno sejo v Racine, Wis. Na dnevnem redu so bile razne važne zadeve. Odbor se je zlasti bavil z vprašanjem, kako bi se napravila boljša agitacija v bližnjih naselbinah kakor v Sheboygan, Madison, Fondu Lak, Cudahy i. t. d. Prišli smo do zaključka, da priredimo po vseh teh mestih shode in predavanja. Naš odbor ima 32 dolarjev v svoji blagajni in je namenil ves ta znesek za agitacijske svrhe. Naši klubi pa prirede vsak po en izlet (picnic) in bo čisti dobiček vsake take veselice ves namenjen Jugoslovanski Socialistični Tiskarni. Na vse naše organizacije apeliramo, naj store enako, da čimprej dosežemo svoj cilj.

Naprej, sodrugi za našo stvar!

S socialističnim pozdravom

Thomas Stepich, tajnik konfer. odbora.

KNJIŽNICA V CANONSBURGU.

Canonsburg, Pa.

Socialistični klub št. 118 v Canonsburg, Pa., priredi dne 28. avgusta veselico v dvorani dr. "Postojnska Jama". Čisti dobiček je namenjen za javno knjižnico, katero misli klub vzdrževati. Obenem prosim, če ima kdo kako prečitano knjigo, da jo klubu podari. Vabimo vse občinstvo, da se veselice udeleži, ker bo v korist vsem.

Paul Posega, tajnik.

Poljakom pravijo, da jim bodo dali svobodo; pa jim iščejo — kralja.

Farmarji v Iowi tarnajo, da nimajo konj. Kajpada, v Evropi so jih bolj potrebovali.

Ruska duma je sprejela nov dohodninski davek. Zdaj se ve, zakaj je bila sklicana.

Američanom prinaša evropska vojna vendar nekaj koristi: Nauči jih nekoliko evropske geografije. Tako n. pr. sedaj vedo, da ni Srbija v Aziji in da žive v Avstriji razni narodi. Rumunije ne zamenjavajo več z Romanjo in Varšave ne iščejo na Balkanu. Če bo trajala vojna res tri leta, doživimo še čudeže ameriškega geografičnega znanja.

"Proletarec" št. 416 dne 31. avgusta 1915.

SVOBODNA VOLJA.

Žrtve katastrofe "Eastland" so navsezadnje vendar same krive, da so utonile. To se bo že vse jasno izkazalo. Za sedaj je dokazano, da so šli vsi prostovoljno na izlet.

Po katastrofi ladje so tekali po vseh oddelkih Western Electric Co. foremani z listami, na katerih je bilo vprašanje: "Ali ste bili prisiljeni iti na izlet?" Poleg sta bili dve rubriki, ena za "da", ena za "ne", in vsakdo se je moral podpisati. Vsi so zapisali, da niso bili prisiljeni.

Kaj torej hočete? Prostovoljno, svojevoljno so šli, ker jih je mikala vožnja po jezeru in zabava v Michigan City... Tako se bo polagoma tudi dognalo, da so tisti, ki so utonili, sami krivi svoje nesreče.

V nekem čičaškem listu se oglašajo uslužbenec Western Electric Co., ki pravi, da so se morali delavci pred izletom vaditi po 45 minut v marširanju ter si kupiti klobuke, palice z zastavami in trakove z napisom "Western Electric Co." za parado v Michigan City. Vsi delavci so bili od foremanov pozvani, da naj kupijo po dva listka, in kdor je kupil le enega, je bil pozvan v pisarno in je imel vražjega opravka, da se je opravičil.

Ta uslužbenec se mora lagati. Kako bi bila ravno njegova resnična, če pa ima družba podpisa delavcev, da jih ni nihče silil?

Vendar pa verjamemo prav temu enemu delavcu in vsa stvar nam je zelo razumljiva. Delavstvo pri Western Electric Co. ni organizirano; kjer pa ni organizacije, se z delavci lahko pometa. Kajti pogum more biti le tam, kjer je moč. Brez organizacije pa ni moči.

Dogodki v Zeiglerju so posledica krize v premogovniški industriji.

Tragični pretepi, ki so se dogodili na seji premogarske unije v Zeiglerju, Ill., so samo majhen odsvit situacije v U. M. W. in v premogovniški industriji. Položaj ni napet samo v Zeiglerju. Enako vroče je razmerje med seboj borečimi se strujami na poljih antracitnega premoga; odnošaji v Kansasu so sovražni in podobna situacija je tudi v drugih premogovnih okrožjih.

Unija ima pred seboj težak problem: ohraniti plačilno lestvico, ki je sedaj v veljavi, v kolikor jo niso operatorji že pognali navzdol; to je en problem; drugi je, kako stabilizirati premogovniško industrijo in omejiti brezposelnost rudarjev; tretji, nič lažji, je organiziranje rudarjev v neunijskih krajih.

V Zeiglerju je bilo mnogo brezposelnih premogarjev od meseca februarja naprej, ko je rov št. 2 ustavil obrat. Dne 27. julija ga je obnovil. Prejšnji delavci so se vrnili na delo in zavzeli svoja mesta, a vest o otvoritvi rova št. 2 je privabila v Zeigler tudi mnogo premogarjev iz drugih krajev. Dela niso dobili, toda veliko število brezposelnih je služilo dobro namenom kompanije, ki je pričela proti zaposlenim premogarjem provokatorsko nastopati. Pogodbo z unijo je kršila kjerkoli in kakorkoli je mogla. Temu je sledila stavka. Na pozorišče so prišli distriktni uradniki unije in uvedli preiskavo, katere rezultat je bil, da so odstavili odbor lokalne unije. Dne 11. avgusta je bila sklicana seja, na kateri so podali svoja poročila subdistriktni odborniki in ob enem naveli pogoje za poravnavo. Zahtevali so, da naj članstvo izvoli nov lokalni odbor, ker se prejšnji ni ravnal po določbah unije. Potem se je pričela vroča besedna borba, kateri je sledil boj s pestmi, količki, stoli in revolverji. Obe strani sta se pripravili za pretep. "Radnik" z dne 18. avgusta naprimer, piše: "Borba na tej seji med rudarji in reakcionarno birokracijo je trajala vso noč. Pričela se je vsled tega, ker je zahtevala da takoj prekinejo s stavko ki so jo odredili pravilno izvoljeni progresivni odborniki unijskega lokala. Rudarje je ta zahteva tako razburila, da so s stoli, batinami in samokresi napadli reakcionarne voditelje in gunmene, katere so privedli s seboj da jih varujejo in da provocirajo rudarje, katerim so hoteli zlomiti voljo za borbo. Ali to pot so se reakcionarji ljuto prevarili, ker so jih progresivni rudarji tako namlatili, da jim ne bo več padlo na um provocirati že itak razjarjene delavce . . ."

Več odbornikov podokrožne organizacije je bilo težko, ip mnogo rudarjev na obeh strani težko in lahko ranjenih. Med njimi je bil tudi M. Šarovič, ki je čez nekaj dni podlegel težki rani. Bil je ustreljen.

Kriza, ki jo ima pred seboj U. M. W., bi zahtevala solidarno nastopanje premogarjev po vsi deželi. Ali vodstvo unije je v rokah reakcionarjev in politikov kapitalističnih strank, progresivne skupine pa so enotne samo v borbi proti vodstvu. Take razmere so kakor nalašč za agente provokatorje, katerih se kompanije vedno poslužujejo. Komur je znana borba med rudarji in vodstvom njihove unije v Butte, Mont., in drugih postojankah tedanje W. F. of M., bo razumel, kako znajo kapitalisti izrabiti položaj. L. 1914 so zlomili v Butte najjačjo postojanko W. F. of M., ne s svojo lastno močjo, ampak z neslogo in brezbriz-

nostjo rudarjev. Ko enkrat stvari prikipi do vrha, jih je težko ustaviti. Koristi od tega imajo kapitalisti, delavci pa so vselej na izgubi, včasih ne le za leto ampak za dolga leta.

Probleme v premogovniški industriji, ki so za premogarje življensko vprašanje, se ne bo rešilo s stoli, korobači in revolverji na sejah rudarjev. Gunmeni ne bodo pojačali unije; obvezane glave in novi grobovi v bratomorni borbi ubitih delavcev so slab znak solidarnosti v delavskih vrstah. Nikdar pa niso znak razuma, ampak strasti, ki zmagajo v gotovih momentih in slučajih tudi v treznih, razumnih glavah — nad razumom.

Delegatom konvencije S. N. P. J. iz Pennsylvanije.

Ker bodo skupna čikaška društva s sodelovanjem dramskega odseka soc. kluba št. 1 priredila v soboto večer dne 12. septembra v počast delegatom veselico in vprizorila znamenito Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi" v novi krasni dvorani SNPJ., radi tega toplo priporočam vsakemu delegatu in delegatinji, da se te priredbe udeleži. Vsakdo naj torej skrbi, da bo v Chicagi do sobote večer.

Za pennsylvansko delegacijo se mi zdi zelo umestno, da bi se zbrala na postaji Pennsylvanija železnice v Pittsburghu v petek zvečer dne 11. septembra. Odpejlali bi se z vlakom št. 25, ki zapusti postajo ob 9. zvečer in pride v Chicago drugi dan ob 9. zjutraj (vzhodni čas). Ta vlak ima samo spalne vozove in stane \$3.40 več kot pa voznina na vlaku brez postelj. Priporočljiv je raditega, ker se potnik v njemu lahko odpočije, medtem ko se sedeč vso noč na sedežu izmuči. Ako vzameta dva eno posteljo, pride na vsakega le približno polovico omenjene vsote.

Za delegate ki hočejo vzeti vlak brez postelje, je priporočljivo da vzamejo vlak št. 115, ki zapusti postajo v Pittsburghu ob 7:35 zvečer in dospe v Chicago ob 8:30 zjutraj; vožnja vzame nekako 13 ur.

Delegatje ki bi radi potovali podnevu, lahko vzamejo vlak št. 19, ki zapusti Pittsburgh ob 9:30 zjutraj in dospe v Chicago ob 8:10 zvečer (centralni čas). Delegatje ki bi hoteli biti navzoči na omenjeni priredbi v soboto večer, bi morali s tem vlakom zapustiti Pittsburgh v petek zjutraj, kajti če bi odpotovali v soboto zjutraj, bi zamudili priredbo, kajti od čikaške Union postaje pa do So. Lawndale in 27. ceste vzame poulična kara nad tri četrt ure. Tudi je v Chicagi zelo nerodno potovati zvečer, posebno če potniku mesto ni znano. Sporočeno je bilo, da bodo delegate čakali na postajah zastopniki čikaških društev, toda enega ali drugega lahko zgreše.

Z enih postaj v Chicagi, naprimer v La Salle Street Station, kamor pridejo vlaki New York Central železnice, lahko vzamete nadulično železnico; vzemite na nji Douglas Park vlak in se peljite z njim do Lawndale Ave.; potem imate še pol milje hoda do urada SNPJ. Ta vlak lahko vzamete tudi s postaje Union, kamor prihajajo vlaki Pennsylvanija železnice.

Upam, da se snidemo v Pittsburghu v petek zvečer 11. septembra v velikem številu in skupno odpotujemo proti sedežu naše SNPJ.

Z bratskim pozdravom, Andrew Vidrich, gl. podpredsednik SNPJ., R. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Konferenca in veselica v Barbertonu.

BARBERTON, O.—Dne 29. avg. ob 7 zvečer priredi socialistični klub št. 232 s sodelovanjem pevskega odseka veselico v prid Konference ohijskih klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. Pričakujemo od vsakega, ki mu je za napredek delavskega gibanja in za podpiranje delavske vzgoje, da pride na to priredbo. Agitirajte, da se je udeleže tudi tisti kateri niso čitali naših sporočil. Vršila se bo v dvorani društva Domovina na Mulberry Street.

Naslednji dan po priredbi našega kluba, to je dne 30. avgusta ob 10. dopoldne, se bo vršila v isti dvorani konferenca socialističnih klubov in društev izobraževalne akcije JSZ. Kdor izmed udeležencev ne bi vedel kje je ta dvorana, naj se oglasi na naslov *John Jan-kovich, 1218 N. 4th St., Barberton, O.*

Sodrug i somišljeniki, v soboto in nedeljo dne 29. in 30. avgusta vsi v Barberton. — Odbor.

Iz Springfielda, Ill.

SPRINGFIELD, ILL. — Položaj za delavce je tu slab skozi vse poletje, vsaj kar se premogarjav tiče. Vsled tega smo jugoslovanski delavci skoro vsi prizadeti. Kar je rovov obratovalo so bili prenapolnjeni, zraven pa so še bosi na pritisk kompanije izkoristili situacijo; kjer imajo plačati za takozvano "mrtvo delo" (neproduktivno, ki ga je treba v rovih precej opravit) so delavce oškodili kjer in kakor so mogli. Kajti bosi se zavedajo, da je delavcev mnogo na trgu in radi prenapolnjenosti je cena rok padla. Ako se radi nepravilnosti in kršenja pogodb od strani kompanije pritožiš na organizacijo, se tožba vleče od instance do instance, tako da se nazadnje skoro vse pozabi. Voditelji unije so večinoma bolj naklonjeni družbi kot pa tistim katere zastopajo. Poleg tega da so odborniki so navadno tudi političarji v službi ene ali druge politične mašine, ki jo operirajo privatni interesi. Mnogi se v politiki navdušujejo za Smalla, češ da je prijatelj delavstva. Zraven te konfuzije pridejo še agentje provokatorji ki trošijo svoje govorice in pa razbeljeni agitatorji W. P. ki rohne na shodih in situacija je še bolj zamotana; koncem konca vsi skupaj ne vedo pri čem da so.

Stranke imamo tukaj različne, ali o kaki utrjeni delavski politiki ni še govora. Socialistično zastopa samo klub št. 47, ki pa bi za tolikšno naselbino moral imeti več članov. Bratje delavci, pridružite se mu in postanite zares socialisti! S skupnim, solidarnim delom se vedno več doseže kakor s samim kritiziranjem in prekanjem.

Klub št. 47 JSZ. zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu po društveni seji v Slovenskem narodnem domu. Odločite se in pridite gotovo na prihodnjo sejo ter postanite član socialistične stranke.

Naš klub ima tudi svojo knjižnico. Knjige so na razpolago vsakemu članu, ki si jih lahko izposodi na dom.

Ne pozabite, da bomo imeli v nedeljo 30. avgusta piknik, ki ga priredi socialistični klub št. 47 JSZ. na običajnem izletnem prostoru poleg Nielsonove farne.

Prične se ob 1. popoldne. Ker bo to zadnji piknik to leto, bomo deležni obilnega poseta. Na udeležbo vabimo delavce iz te in sosednih naselbin. Da bo vsakdo zadovoljen s postrežbo in zabavo, bo skrbel odbor.

V slučaju slabega vremena se vrši priredba v Slov. nar. domu. — Jos. Ovca.

Resnica je včasih neprijetna.

Collinsburg-West Newton, Pa. — Resnica je včasih neprijetna za nekatere. V "Proletarcu" z dne 13. avgusta je bil od tukaj priobčen dopis pod naslovom "Za dobro ime W. Newtona-Collinsburga." Tri mesece je vzelo dopisniku, da se je lotil dela oprati naselbino, katero sem baje jaz očrnil. In sedaj je oprana — hvala dopisniku in Proletarcu.

Ali vrnimo se nazaj. Sem-li res pisal kaj takega kar ni bilo res? Pričnimo s shodom 3. maja. Čistilec naselbine pravi, da je bil sklican v enem dnevu. Udeležba ni mogla biti obilna, ker ni bil dovolj oglašan. Resnica je, da smo zagotovo zvedeli da se bo shod vršil samo en dan prej, govorili pa smo o tem shodu že drugo nedeljo v aprilu na seji društva SNPJ., ki je izmed sej raznih društev navadno najboljše obiskana. Tega dne je bilo sklenjeno, da se shod vrši, ako bo le mogoče dobiti govornika. Tu pa so nastale težave. Da govornik sigurno pride, smo zvedeli šele v soboto 2. maja, dan pred shodom. Tisto soboto je bila v naši dvorani plesna veselica. Vsi navzoči so bili obveščeni o shodu. Na stene smo nabili dva lepaka, enega v slovenskem in drugega v angleškem jeziku. Dopoldne pred shodom se je vršila seja samostojnega društva. Tudi na tej smo oglašali shod. Poskrbeli smo, da se je shod oglašalo tudi v nemški dvorani. Govornik, ki smo ga dobili je ameriški sodrug; govoril je angleško. Želeli smo, da bi ga prišla poslušati posebno mladina, zato smo shod oglašali tudi med njo. Brez pretiravanja trdim, da je 90% prebivalstva v naselbini vedelo da se bo shod vršil in da so povabljeni. Ako bi imeli mesto shoda kakšno igro, recimo baseball, ali če bi priredili plesno zabavo, bi bila tudi udeležba dobra. Dopisnik pravi nadalje, da so nekateri delali (tudi on je bil med njimi) in niso mogli na shod. Teh ni bilo veliko in jim ne zamerim, pa čeprav so delali na gospodov dan. Pripomni pa to-le: Ako bi bili delavci v resnici tako napredni kot bi nekateri radi pokazali da so, bi jim ne bilo treba delati včasih vsaki dan in v nedeljo, in poleg tega še čez uro, včasih pa — in to se ravno danes godi — so pa po več mesecev brez dela, ker ga ne morejo dobiti. Delali bi le 4—5 dni v tednu, in to stalno.

Da je naša naselbina slovenska, to slišim prvič; da ima gotove zasluge pri napredku, to rad priznam in nišem nikoli drugače trdil. Kljub temu trdim, da dopisniku ne ugaja, da smo se z omenjenim shodom jako slabo postavili. Ta slabost pa pade na vse stanovnike naselbine, in ne samo na Slovence. V resnici je shod priredil klub št. 32 JSZ., katerega član je bil svoječase tudi dopisnik; ali kot sem že dejal, shod je bil sklican za vse delavce in vse smo povabili. Poročal sem, da je bila udeležba od strani delavcev drugih narodnosti še slabša kakor od slovenskih.

Dopisnik je mogoče mnenja (in če je, vem da ni sam ki tako misli), da je za delavca dovolj, ako čita par naprednih listov, med njimi tudi "Glas Naroda".

ter da ko pridejo volitve glasuje za tega ali onega, včasih tudi za socialističnega kandidata, pa je mera naprednosti polna in dolžnost izvršena. Jaz pa sem mnenja, da bi take vrste naprednjaki ne mogli glasovati za socialistične kandidate in socialistični program, če ne bi bilo od zadaj organizirane sile, ki nominira kandidate, sestavi program, zbira sredstva in vrši agitacijsko in organizatorično delo. Socialistična stranka je taka organizirana sila. Njeni člani se zavedamo, da je sila tim večja čim popolnejša in čim večja je organizacija. Zato se trudimo pojačati njene vrste z dobrimi novimi člani. In v ta namen je bil sklican tudi omenjeni shod. Uspeha seveda ni bilo in zato nisem mogel poročati o njemu.

Kar se tiče vere in cerkve, je stvar taka. Ako dopisnik ni prizadet, nima vzroka hoditi za druge po kostanj v ogenj. Piše o verski svobodi in mu ni prav, da imam o tem jaz svoje mnenje. Četudi bi bilo res da socialistična stranka ne gleda na vero svojih članov, se meni zdi (jaz ne govorim v imenu stranke), da je vsakdo, ki hodi še par let po vstopu v stranko v cerkev, podpira duhovnika in pusti otrokom v cerkev in nedeljsko šolo, jako slab socialist. Človek, ki misli da ne bo po smrti v miru počival brez duhovnikovih ceremonij, ne more biti posebno trdnega razuma. Kar sem glede vere in cerkve zapisal, ostajam pri prejšnji trditvi, da danes zahaja iz tega kraja več ljudi v cerkev, kot jih je pred kakimi desetimi leti. Tukaj se gre za vse narodnosti, zastopane v naselbini, in ne samo za Slovence, ki pa tudi niso izvzeti. Da sem v dopisu takrat to omenil, ni bil kriv dopisnik ki misli da sem storil dobremu imenu naselbine škodo, kajti njega se stvar ne tiče (vsaj do sedaj še ne). Po njegovem dopisu bi samo razumel, da se nagiba tja od koder je prišel. Če bi dopisnik vedel, da so me odvrnili od cerkve taki ki danes silijo svoje otroke vanjo, mislim da se ne bi hudoval radi mojega poročila.

Dokaz za naprednega človeka, da so ljudje bolj nagnjeni na kaj nespametnega kot resnega in vzgojevalnega, je tudi to, da v bližnjem West Newtonu prizidujejo luteransko cerkev, ki bo še enkrat tako velika kakor je sedaj. Dopisnik pa bi rad videl da bi jaz vse to prezrl in pisal samo o napredku. Morda šteje za napredek tudi to: Pittsburgh Coal Co. ima tod okrog zaprte vse rove iz vzroka, ker pritiska na delavce da bi sprejeli plačilno lestvico iz l. 1917. Torej hoče premogarje z izstradanjem prisiliti, da bi sprejeli znižanje plač. Premogarji se nakanam družbe dobro ustavljajo. Nekateri so si poiskali delo v tovarnah, drugi na cestah, nekateri pa korajžno doma čakajo končnega izida te bitke. Dopisnik pa je bil med prvimi, ki je šel za delom v neunijski premogorov ter tako pomagal povečati produkcijo premoga v neunijskih rovih, kateri konkurirajo unijskim.

Opozarja me tudi na stari kraj, kjer smo bili skoro vsi verni in mnogo molili. Dobro, tam smo res toliko molili, da se mi danes zdi čudno in smešno. Sreče tam nismo mogli izmoliti, in ni upanja da bi se to moglo doseči tukaj. Imam pa vero, da ko bo razredno zavedno delavstvo dovolj močno in združeno, takrat pa bomo imeli boljše čase na TEM svetu. Kdor v naši naselbini se tega zaveda, naj pristopi v tukajšnji socialistični klub in naj pomaga k napredku po svoji moči.

John Langerholc.

Koliko ste v vaši naselbini storili za pojačanje socialistične stranke? Koliko za razširjenje njenih glasil, med njimi "Proletarca"?

Reševanje duš in prospevanje pueblske naselbine.

PUEBLO, COLO. — Tukajšnja naselbina ima slovenskega duhovnika že od l. 1894 naprej. Duhovnik, ki je osrečil naselbino, je Ciril Zupan, O. S. B., kar pomeni da spada benediktinskemu redu. Malo je slovenskih duhovnikov v Ameriki, ki bi lahko rekli da so 31 let na eni fari. Večinoma so jih zelo hitro menjali. Zupan se je ž njo, kakor bi rekel po domače, oženil. V Ameriki je 44 let; ima že šest križev in tri leta po vrhu. K učenjakom ga ne bi mogel nihče prištevati. Je samo "krajnski duhoven", in njegov tip je enak tipu povprečnega slovenskega duhovnika v tej deželi. Študiral je za duhovnika v Minnesoti. Tri termine je bil duhovni vodja KSKJ. S pisateljstvom se ni ukvarjal, pa tudi člankar ni. Le sem pa tam je kaj malega napisal v obliki dopisov. Cerkev na Grovu, ki so jo Slovenci prevzeli od Nemcev in Slovakov, je stala \$35,000, župnišče \$3,000 in ostalo posestvo okrog \$8,000. To je bilo seveda pred mnogimi leti, ko je bilo v Ameriki še vse "poceni". Današnja cerkvena poslopja stanejo mnogo več.

Cirilu se ni nikoli posrečilo napraviti iz pueblske naselbine drugi Joliet ali slovenski Rim na zapadu, svobodomiselnec pa se tudi ni nikoli posrečilo napraviti iz naše kolonije trdnjavo napredka. Leta 1902 je pričel tukaj izhajati "Glas Svobode", ki pa ni bil svobodomislen list v vzgojevalnem smislu. Čez leto dni se je preselil v Chicago. Jaz sem bil takrat še mlad in me je najbolj zanimala "Holna". Drugi slovenski listi, ki so izhajali v Pueblu, so bili brezbarvni v politiki; to se mora razumeti tako, da so bili z meščanskimi politiki. V vsakem oziru so bili cerkvi vsi prijazni, ker bi drugače niti toliko časa ne živeli kot so. Ciril je torej tudi na časnikarskem polju skrbel, da je katoliški tisk obvladal vse druge liste. Posrečilo se mu je obvarovati faro, zgradil je precej močno katoliško strujo in dobil vpliv v tovarnah; to se je precej dobro poznalo v slučajih stavk, npr. v jeklarski. V takih naselbinah je takole: Župnik je gospod; ni mu treba v šmelco ali jeklarno; vsako nedeljo ima shod; vse dneve posveti svojemu "delu". Naš narod pa je priučen misliti, da je duhovnik izredno učen, da ga v znanju sploh nihče ne dosega ali presega. Zato je župnik vpliven gospod in spoštovan kakor nihče drugi.

Ta Rev. Ciril Zupan rešuje duše pueblskih Slovencev že nad 30 let, rešuje jih z uspehom za faro, ki prosperira veliko bolj kakor pa lastniki pobožnih in hinavskih pobožnih duš.

Nedolgo se je pohvalil, da mu gre tudi spreobračanje nevernikov in mlačežev precej dobro od rok. Dejal je, da je z mnogimi "Orlovimi" člani in članicami prav zadovoljen. Celo pri "spreobračanju" Ličanov ima uspeh. Priznan mu pa, da agitira. Pred tedni se je lotil neke ženske. Nalétel je nanjo v bolnišnici. Silil jo je naj postane verna in da naj tudi svojega moža privede v hram božji. Pa za svoje otroke naj skrbi, da bodo vzgojeni po človeško. Pošlje naj jih h krstu in birmi. Ženska pa se ni pustila ugnati. Omenila je gospodu, da je mnogo krščanskih ver in ga vpraševala za razlike. Bil je v zadregi za odgovore. Pa jih je našel, dasi niso bili dosti prida. Od človeka, ki se prištevava med izobražene duhovnike, bi pričakoval več znanja o verah.

Starejši slovenski Amerikanci, ki so kedaj delali v Eiler topilnici, se bodo še spominjali njenih dimni-

kov. Tej šmelci smo rekli farovž. Sedaj je ta beseda bolj na mestu. Eden teh dimnikov je bil dan "naši" fari za šolo. Treba ga je bilo podreti in opeko očistiti ometa, potem pa jo porabiti pri zidavi šole. Ciril je dobil svoje zveste farane ki so mu opravili to delo. Če bi čistili opeko zase ne bi delali tako pridno. Vsak naj očisti tisoč opek, je bilo geslo. In armadica se je podala na delo. Glej, tudi nekateri člani naprednega društva Orel so bili med čistilci farovške opeke. To ni nova novica; omenjam jo ker ravno opisujem delo za reševanje duš.

Tudi v "naši" fari se delimo po kastah. Bogatejšim, ugodnim faranom namreč ni bilo treba čistiti opeke.

Šola je že dozidana, le okna niso še očiščena. Pa se bo že dobilo farane, da jih bodo "poklinali".

Ali naselbina se tudi drugače razvija. Pravijo, da je to sad Cirilovega vpliva. Takozvani kranjski Business Town bo dobil bolj mestno lice. Začelo se je s tlakovanjem ulic. Prva je prišla na vrsto Mesa Ave. (Cirilova ulica) in potem Taylor St., Berwind St., Eiler St., Mahren Ave. in s časoma mogoče še kaj. Ponekod kjer je na teh potih preveč prsti, jo je Ciril dovolil izvoziti na stavbišče okoli šole. Pravijo, da mu bodo radi te usluge napravili trotoar od Santa Fe do mostu poleg Mesa Ave. dva tisoč dolarjev ceneje. Če se zemljišče okoli šole zviša in se ga lepo zravna, zaseje s travo in se ga spremeni v mal park, bo to lep okrasek, ki Cirila ne bo stal ničesar. Saj so farani, ki znajo delati in dati!

Tudi "Laibach Town" se razvija. "Španska vas" se razširja na vse strani. Cesta iz Grova proti "Štilvorku" ima vse drugačno lice kakor pred leti, ko je Eiler topilnica še obratovala. Sedaj so ob nji postavljene moderne hiše, na eni strani pa je veliko skladišče lesnega stavbinskega materiala. Glavni odjemalci so Slovenci.

Toliko za sedaj. Če bom na konvenciji Zapadne Slovenske Zveze, ki se bo vršila v Denverju v tednu od 17. avgusta, bom poslal nekaj poročila, ako se bo na nji dogodilo kaj zanimivega.

Old Timer.

Listu v podporo.

XII. Izkaz.

WAUKEGAN, ILL.: Soc. klub št. 45 JSZ.	\$ 10.00
GIRARD, O.: Soc. klub št. 222 JSZ.	5.00
DIXON, ILL.: Mike Keber, (podpora M. izdaji)	2.00
BARBERTON, O.: John Jankovich, provizija od naročnine	1.80
DETROIT, MICH.: Thomas Petrich	1.00
ABINGDON, ILL.: Tony Lukančič	1.00
MULLAN, IDAHO.: John R. Sprohar, provizija od naročnine	.95
FRONTENAC, KANS.: Frank Krajsel, nabral podporo M. izdaji	.75
CHICAGO, ILL.: Victor Zupančič	.67
ROCK SPRINGS, WYO.: Frank Vrhovnik	.50
LLOYDELL, PA.: Tony Zalar 25c; Frank Zalar 25c (poslal Tony Zalar) skupaj	.50
WARREN, O.: Jacob Kotar	.25

Skupaj \$ 24.42

Prejšnji izkaz 317.13

Skupaj \$341.55

Kje smo v aktivnostih?

LLOYDELL, PA.—Kar se aktivnosti in napredka tiče, moram javljati, da ga pri nas ni. Imamo socialistični klub, kateri ima dober ducat članov, ali v agitaciji ni med prvimi. Paraliza, ki je objela naše javno življenje, ima svoje slabe posledice tudi na klub.

Edini elementi, ki so vedno resnično aktivni, so kapitalistični. Privatni interesi nočejo počivati. Oni vedo, kaj pomeni zanje agitacija in boj proti sovražnikom. Delavci pa so brezbrizni in čakajo. Ali ker se čudeži nič več ne gode, bodo morali vendarle sprevidevati, da ne bo prišlo nobeno izboljšanje v naš prid samo od sebe. Če ga bomo hoteli zares, se bo pač treba pobrigati da ga dosežemo.

Sedaj smo v dobi volitvene kampanje. Kandidatov je toliko da ne vemo kam z njimi. Vsi se ponujajo delavcem in moledujejo za njihove glasove. Bili demokratje ali republikanci, vsi so delavski prijatelji in če treba, stopijo v agitacijskih govorih z eno nogo na socialistični besednjak. Ko pa bodo volitve končane, bodo pozabili na svoje obljube delavcem, kakor so še vselej po vsakih volitvah. Predno pridejo naslednje volitve, tudi delavci pozabijo in glasujejo za enake kandidate, da jih zopet prevarajo.

V tem mesecu je izgubil socialistični klub št. 181 dva člana. Zapustila sta nas za vedno. Sodruginja Frančiška Heršič je umrla dne 10. avgusta. Zadel jo je mrtvoud. Zapustila je več mesecev bolehačega soproga John Heršiča in šest nedoraslih otrok. Pokopana je bila 12. avgusta. Njen soprog se je udeležil pogreba, po pogrebu pa se je izmučen, potrtn od žalosti, vlegel; dan po tem je umrl za srčno hibo, na kateri je bolehal. Izguba drage mu soproge je vplivala na njegovo zdravje tako zelo, da težkega udarca ni mogel prenesti. V teku štirih dni so malčki izgubili mater in očeta, tragedija delavske družine. Oba sta bila člana društva št. 60 SNPJ. in društva št. 35 JSKJ. Pokojnica zapušča tudi brata Franka Šušteršiča in sestro Mrs. Terezijo Zakrajšek.

V imenu kluba izrekam žalujočim otrokom in sorodnikom, na njihovi veliki, nenadomestni izgubi naše sožalje. — *Tony Zalar.*

Petnajstletnica organizacije št. 20, J. S. Z.

Organizacija št. 20, Jugoslovanske socialistične zveze, katero tvorijo srbski sodrugi na severni strani Chicage, bo slavila v nedeljo 20. septembra petnajstletnico obstanka. Ob tej priliki priredi velik banket z bogatim vspeedom. Na programu bo igra, govori, deklamacije, pevske in godbene točke. Slavnost se bo vršila v prostorih organizacije br. 20 na 2250 Clybourn Ave. Pričela se bo ob 7. zvečer. Vstopnina je \$1.25 za osebo.

Organizacija št. 20 ima zanimivo zgodovino. V njo so člani pristopali in mnogi odstopili, kakor je navada pri takih organizacijah. Eni so odšli v druge kraje, nekateri so omahnili pod prvim pritiskom, a ostali so vztrajali in tako je organizacija št. 20 edina ki jo tvorijo srbski delavci v Ameriki, katera je bila v stanju živeti 15 let in je še vedno živa ter aktivna. Sodelovala je v vseh borbah jugoslovanskega delavstva v Ameriki proti nazadnjaštvu in kapitalizmu. Bila je od vsega začetka zastopana v ekskutivi JSZ. s svojimi člani. Borila se je na polju delavskega tiska, in ta boj je vodila pod mnogo težjimi

okolščinami kakor pa slovenski in hrvaški delavci. V socialistični stranki čikaškega okraja je organizacija št. 20 ena izmed najaktivnejših. Michael Ladevich je v imenu organizacije št. 20 na vseh sejah socialistične stranke okraja Cook in na njih tudi sodeluje. V pokretu organizacije so skozi zadnja leta med najaktivnejšimi Geo. Maslach, Sava Bojanovich, Peter Kotovich, Božo Stojanovich in več drugih.

Kdor se želi udeležiti slavnosti, naj to pismo sporoči na sledeči naslov: Organizacija br. 20, J. S. Z., 2250 Clybourne Ave., Chicago, Ill.

Socialistične aktivnosti v Pennsylvaniji.

Poroča Anton Zornik.

Socialistična stranka Pennsylvanije se je lotila dela za pojačanje svojih vrst z vsemi močmi. Niso pa njene aktivnosti povsod enake. "Reading Labor Advocate" je edini angleški socialistični list v Pennsylvaniji. Izhaja v Readingu na osmih straneh enkrat na teden. Naročnina je \$1. Drugi list, ki je v Pennsylvaniji že zelo razširjen, je "New Leader", ki izhaja v New Yorku. Sedaj je v teku kampanja za nabiranje naročnikov novemu socialističnemu tedniku "American Appeal", ki ga prične naša stranka izdajati meseca januarja.

V kampanji za pojačanje stranke je Allegheny County na prvem mestu. Ali tudi drugi aktivni okraji jo skušajo dohajati. Kot znano, eksistira v tej državi tudi Delavska stranka (Labor Party), s katero socialistična sodeluje. Na zadnji konvenciji socialistične stranke Pennsylvanije je bilo sklenjeno, da je naša stranka v Pa. pripravljena sodelovati z Labor Party, ako bo oblika te Labor Party enaka formi kot jo ima Labor Party v Angliji. Resolucija, sprejeta na tisti soc. konvenciji, določa, da bo naša stranka sodelovala z Labor Party edino pod pogojem popolnega sporazuma. Nominiranje kandidatov mora biti skupno in program skupno izdelan. V pennsylvanski Labor Party je več odličnih socialistov na vodilnih mestih. Kooperacija med obema strankama se posebno opaža v Allegheny County. Na enem sestanku, ki se je vršil v tem okraju dne 9. avgusta, sem opazil, da naši aktivni sodrugi verujejo, da bo mogoče s pomočjo take stranke zgraditi v Pa. močno socialistično delavsko gibanje. Labor Party v Pennsylvaniji obstoji od LaFollettove kampanje naprej. LaFollette je bil v tej državi označen pod rubriko Labor Party, ne pa na listi kake progresivne stranke, kot je bil slučaj v mnogih državah.

Na omenjeni seji dne 9. avgusta se je največ razpravljalo o organizatoričnem delu v vseh tukajšnjih okrajih, ki so: Allegheny, Butler, Beaver, Lawrence, Fayette in Westmoreland. Zastopnik za zadnjo je tudi pisec tega poročila in štirje drugi sodrugi. Vsak zastopnik reprezentira en gotov okraj, kateremu mora posvetiti največ pozornosti in študirati, kakšna pota je treba zavzeti v agitaciji, da se doseže za stranko čim večji uspeh. Odbori so se sestavili že mesec poprej v Pittsburghu; njihova naloga je, da prihajajo na skupne sestanke, ki se vrše enkrat na mesec. Vsak zastopnik, oziroma odsek, ima podati poročila o aktivnostih v svojem okraju.

Podvzeli smo obširno govorniško kampanjo, ki se bo vršila skozi par mesecev. Govorniki so sledeči so-

drugi: Alfred Baker Lewis, Birch Wilson, sodruginja Ester Friedman, R. Brown in nekaj drugih, ki bodo nastopali od časa do časa. Prva dva bosta potovala po Pennsylvaniji meseca septembra. Prvi je na glasu kot eden najboljših govornikov in debatorjev, ob enem pa je tudi izvrsten organizator in agitator za socialistično časopisje.

Ker v neorganiziranih krajih ni lahko priti v dotiko s socialisti in simpatičarji, se bomo poslužili sledečega sistema: V uradih okrajnih volilnih komisarijev bomo prepisali imena volilcev, ki so se dali zabeležiti za socialiste. Razun teh bomo od naših aktivnih somišljenikov dobili imena nekdanjih aktivnih članov. Z agitacijo se prične najprvo med temi, ker so nam najbližji. Namen je, da se organizira z njihovim sodelovanjem lokalne postojanke soc. stranke. Ako bi se ne doseglo uspeha pri prvem poskusu, se ga v doglednem času obnovi, bližnji agitatorji pa imajo nalogo pripravljati sentiment v prilog organiziranju postojanke (lokala ali "brenča"). Na vsak način pa je naloga potovalnega agitatorja in domačih sodrugov, da skličejo shod, na katerega se povabi prej omenjene volilce in ostale simpatičarje. Ako ne drugače, naj se shod vrši na ulici, toda oglašaja naj se ga ravno tako kakor da se vrši v dvorani, kajti le z oglašanjem si zasiguramo avdijenco. Premnogokrat se dogaja, da govornik na pouličnih shodi hdbi množico šele ko se je že utrudil z govorom in mora končati. Z oglašanjem takih shodov se bi temu nedostatku odpomoglo. Eden načinov za oglašanje je: Ako v kraju kjer se mudi organizator ni še organizirane postojanke, naj se nekaj simpatičarjev združi, zbere primerno vsoto, dobi naslove delavcev med katerimi upajo največ doseči, ter jim pošljejo za shod pisana povabila. Te vrste reklama da nekaj stroškov in precej dela, toda je navadno najbolj uspešna. Tudi plakati so dobro oglaševalno sredstvo, toda trgovci jih ne bi dali radi v izložbna okna za naše shode; večinoma bi jih sploh zavrnil. Treba bi jih bilo torej navezati na druga vidna mesta. Dobro oglaševalno sredstvo so tudi napisi na avtomobilih.

Agitacija za razširjenje socialističnih listov pa je delo vseh sodrugov. Na sestanku se je polagalo posebno važnost na agitacijo za "American Appeal". Kdor in kjer more, naj naroči nekaj naročilnih kart na American Appeal in jih razproda med ameriškimi delavci. Ob enem naj vsakdo agitira za pojačanje postojanke ako že eksistira, če pa jo še ni, naj ustvarja sentiment zanjo. Kjer še ni dovolj somišljenikov za organiziranje kluba, naj ostali pristopijo kot člani *at large*, to je, da pošiljajo članarino direktno okrajni organizaciji.

Delegatom, ki so se udeležili razprave, se je poznalo, da mislijo resno in da je njihov namen storiti kolikor mogoče da se socialistična stranka postavi na prvo mesto v Pennsylvaniji. Nihče, ki se takih konferenc udeležuje, ni na škodi. Na njih se človek uči misliti in s tem dobiva širše obzorje ter notranji vpogled v delavsko gibanje. Ob enem se zaveda odgovornosti, ki jo ima do gibanja in sebe.

Razun govornikov ki sem jih omenil prej, bodo nastopili v Allegheny County to jesen tudi E. V. Debs in Arthur Henderson ter Ramsay MacDonald iz Anglije. MacDonald je bil sicer aranžiran za nastop samo v Chicagu in New Yorku, ampak sodrug dr. Van Essen, ki je duša delavskega gibanja v Pittsburghu in okolici, je poročal, da je v sporazumu s soc. organizacijo v Allegheny County in Izobraževalno ligo povabil tudi MacDonald, prvega načelnika prve delavske vlade v An-

gliji. Ker je Izobraževalna liga že precej razprostrla svoje veje, so sklenili riskirati \$1.000, da dobe takega govornika in državnika v svojo sredo. Nastop Hendersona bo stal Ligo \$300. Te vrste shodi so uspešni, ker so govorniki privlačni, in pa ker udeleženci razumejo, da je najboljši vir za pokritje stroškov vstopnina.

Prošlo pomlad je naša stranka aranžirala v Carnegie Music Hall debato med socialistom Scott Nearingom in slovitim odvetnikom in filozofom Clarence Darroam. Predmet debate je bil, ali človeška družba napreduje? Nearing je dokazoval da napreduje, Darrow je dokazoval, da je človek ravno tak barbar in nazadnjak kakor je bil. Take debate so velike vzgojevalne vrednosti, ker ima človek priliko slediti dvem portretom človeka in njegovega razvoja. Nearing, ki je zelo dober debator, je mojstersko dokazoval, da človek kljub temu da je še vedno barbar napreduje in je veliko naprej od svojega davnega prednika. Socialisti smo socialisti zato ker verujemo da človek napreduje. Darrow, ki je velik pesimist, je kazal klanje med človekom in človekom, priprave na vojno, izkoriščanje človeka po človeku, kakor v preteklosti. Na podlagi tega ni človek nič napredoval. Debata je trajala tri ure. Vsi sedeži, 2800 po številu, so bili zasedeni, in nekaj ljudi je stalo. Mnogi so morali oditi. Vstopnina je bila od 50c do \$2. Jaz in moj sin sva komaj še dobila sedeže po \$1.65. Če se torej med delavstvom vzbudi zanimanje za take shode in debate, bo dvorano tudi napolnilo in poslušalo govornike. Mnogi naši rojaki mislijo, da samo njih silimo med socialiste in da drugih sploh ni. Ali že mnogo velikih priredb je bilo v tem okraju, katerih sem se udeležil, a le redkokdaj sem zapazil na njih znané obraze naših rojakov. Udeležujejo se jih zelo poredkoma, in šele zadnje čase se skuša s pomočjo konferenc naših klubov vzbuditi med našimi ljudmi zanimanje za splošno socialistično delavsko gibanje. Prihodnja konferenca naših klubov se bo vršila v nedeljo 30. avgusta v Canonsburgu.

(Dalje prihodnjič.)

WAUKEGANSKA POŠTA.

Opravičiva Mica.

Vrši se dopoldne v sedanjem času.

Mica: Ti, Urša, ali veš kaj govori o tebi Meta? O, ko bi vedela kako te opraviča! Pravi, da si zamazana in da nič ne veš itd. (Pol ure drdranja.)

Urša: Kaj sem ji neki naredila, da me ne pusti pri miru! Sama sebe naj pogleda!

Popoldne.

Mica: Ti Meta, ali veš kaj govori o tebi Urša? O, ko bi vedela, kako te opraviča! Pravi, da si zamazana in da nič ne veš itd. (Pol ure drdranja.)

Meta: Kaj sem ji neki naredila, da me ne pusti na miru. Sama sebe naj pogleda!

Mica (zase): Ojej, jej, to so ljudje opravičivi! Svet je čimdalje bolj čuden. Naka, ljudi pa ne bom opravičljala, za ves svet ne. (Odšla je naprej opravičljat.)

• • •

Če bi "Waukeganske pošte" ne bilo, pa ne bi bilo nič prepira v naselbini. O da, prepirali smo se in se bomo, ampak počemu je pa treba vedeti to javnosti? Za delavca smo, saj smo vsi delavci. Čemu se je treba delavcem zanimati za svoja društva, za gospodarske in politične organizacije? Plačajo naj,

za drugo bodo skrbeli biznismani, ki se na take stvari razumejo.

• • •

Ko so delavci nosili skupaj in spopolnjevali svoje organizacije, se je faliran študent zaljubil v samega sebe ter pridno grabil na kupček; izrabil je vsako priliko, da je bil tudi njegov biznis zastopan. Takrat ko so delavci štrajkali, je faliran študent napravil največ dobička z njimi. Pridno jih je hvalil in prodajal glažke po 50c. Danes je proti vsakemu delavskemu gibanju, ker bi škodilo njegovemu biznisu.

• • •

Bivši menidžr zadrugne prodajalne je tako vodil in vodil, da so člani ob polletnem poročilu metali delnice na tla. Pravijo, da je naroden. Šele Zalar je spravil zadrugo v pravi tir in jo tudi privedel do tega kar je danes. Mož je vesten in pošten, čeprav v cerkev hodi. Vidite! Pošta pripozna to.

• • •

Rekli so, da pri društvu ki združuje vse rojake odločuje večina. Toda kadar odloči večina tako da velikim zverinam ni dovolji, pa pravi največja zverina: "Tako bo, kakor bom jaz hotel! Kaj bodo rekli naši katoliški možje, ako spustimo brezverske socialiste v našo dvorano".

Mi smo pa slišali, da se je dvorana zgradila radi socialistov. Ali so gospodje velike zverine pozabili na svojo naprednost? Tista velika zverina, ki je nekoč hotela pobegniti od narodnih jaslic, se je zaklela, da socialisti ne bodo zborovali v "njihovi" dvorani. Kaj bodo pa počeli bankirji, ki ne bodo imeli delegatov na razpolago? Sedaj je On, ki tega noče. Pa bodo vseeno zborovali.

• • •

Dobro vemo, da smo Kranjci, ampak da bi v Ameriki nosili peresa na korajžo, je pa odveč. Kaj pa pravite taki organizaciji, ki ima načelo svobode, morale in intelektualnosti v svojem programu, v oboru pa človeka, kateri je podoben atentatorjem socialističnega poslanca Matteottija? Kaj mislite o ljudeh, ki kažejo svoje znanstvo v žuljevih rokah in modrost ter moralo v glažkih po 50c? Kaj mislite o takem človeku, ki se poleg vseh teh "čednosti" ki jih poseduje ne sramuje svojo, z delavskimi centki pokrito roko položiti na rojaka, ki v resnici žrtvuje vse svoje moči in zmožnosti v korist delavskega razreda? Jaka je samo za Jakata. Jaka je bil, je in bo Jaka. Tudi "pajaci" ga že zapuščajo. Vse na svetu mine, tudi hlapčevstvo.

• • •

Bivši nesocialist, po nekdanjemu duhovniku Kalanu izpreobrnjen svobodomislec, po izgubljenemu štrajku jeklarskih delavcev novorojen socialist, zaradi radikalne uniformske barve korakajoč netelovadeec in radi biznisa pri narodnih jaslicah oprani fašist in sedaj? Spokorjen narodnjak! Postal je rokovnjač in je s svojimi netelovadskimi rokami napadel že žene v javnih lokalih. Ampak za take Francete so še zdravila, da bodo postali vredni udje človeške družbe.

• • •

Bliža se čas, ko bo zborovala v naši naselbini konvencija SNPJ. Delegati bodo prišli iz različnih krajev naše "nove domovine". Prišli bodo v kraj, ki je na glasu kot napredna naselbina; v nekaterih ozirih je res napredna. Imamo solidno in moderno urejeno zadrugno prodajalno, Dom, stavbinsko društvo, čitalnico, izobraževalni klub, razna podporni društva, pipčarski klub, lovski klub, podzemeljski klub ki

bo neljube osebe in goste "mufal", in rojaka, ki pravi da je On On in On. Kralj na Betajnovi? Imamo pa tudi politično organizacijo ki je trn Njemu. On je velika zverina, ki nastavlja past, v katero bi rad nas vse skupaj vjel. Posrečilo se mu še ni. "Waukegan-ska pošta" stoji na straži in opominja delegate, da se ne vjamejo."

• • •

Dogodek (prispevek).

(Konkurenca "Žarkometu" z apologijo njegovega šefa.)

Dogodilo se je za časa štrajka jeklarskih delavcev. Pri "Jakatu" je bila zastopana Evropa raznih narodnosti in jezikov. Gostje smo pridno vllivali vase pijačo, ki smo ji zaradi njene kakovosti dali ime bencin. V najboljšem razpoloženju je vstal visok Šved, stopil k izložbenemu oknu in spregovoril sledeče: "Prihaja čas naše rešitve, tovariši. Glejte našo mater Rusijo! Zarja rdeči na vzhodu. Naprej s štrajkom!" Ploskanje. Zvrnili smo od navdušenja še en glažek, dva tri . . .

Čutil sem, da mi kolena klecajo. Pri vsakem nadaljnjem požirku je raslo navdušenje za revolucijo. Če nas bi slišala Lenin in Trocki, bi nas poslala v blaznico. Zdelo se nam je, da vstaja zarja v obliki velikih oči in se dviga višje in višje. Stoli, mize in stene so izginile. Vse naokrog sama zarja, rdeča zarja! Ko ni bilo več evenka, je nas vrgel na ulico in z nami vred tudi zarjo. Zunaj smo se po dolgotrajnem objemanju in stiskanju rok odzibali proti domu. Rusija, bencin, štrajk, zarja, revolucija, bencin, Jaka.

Drugi dan:

Glavobol in reakcija v želodcu. Koliko sem Jakatu dolžan?

Namesto kislih kumaric je prišlo poročilo, da je štrajk preklican in — izgubljen. Jaka je spravil groše, mi pa izgubljeno bitko.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

(V tem seznamu so vključene tudi priredbe, pri katerih klubi J. S. Z. samo sodelujejo.)

BARBERTON, O. — Veselica, ki jo priredi klub št. 232 v dvorani društva Domovina v prid ohijske konference klubov J. S. Z. v soboto 29. avgusta.

CHICAGO, ILL. — Konvencija članstva soc. stranke v soboto 29. avgusta v Douglas Park Auditoriumu. Prične se ob 9. dopoldne.

CANONSBURG, PA. — V nedeljo 30. avgusta ob 10. dopoldne konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v dvorani društva S. N. P. J. Popoldne isti dan v isti dvorani shod pod avspicijo konference.

BARBERTON, O. — V nedeljo 30. avgusta ob 10. dopoldne konferenca socialističnih klubov J. S. Z. in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v dvorani društva Domovina.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 30. avgusta piknik socialistične stranke v Riverview parku. Govoril bo E. V. Debs.

SPRINGFIELD, ILL. — V nedeljo 30. avgusta piknik soc. kluba št. 47. Glej dopis.

AVELLA, PA. — Piknik kluba št. 225 v nedeljo 30. avgusta pri rovu št. 2.

WESTMORELAND CO., PA. — Piknik okrajne soc. organizacije na Labor Day, 7. septembra v Oakdale parku ob cesti med Madisonom in West Newtonom.

CHICAGO, ILL. — V soboto 12. septembra vprižori dramski odsek kluba št. 1 pod avspicijo društev S. N. P. J. Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi" v dvorani S. N. P. J. Priredba je namenjena delegatom konvencije S. N. P. J.

CHICAGO, ILL. — Organizacija št. 20 (srbskih sodrugov) J. S. Z. priredi v nedeljo 20. septembra slavnost petnajstletnice v svojih prostorih na 2250 Clybourne Ave. Na sporedu govori, deklamacije, petje, igra in prosta zabava.

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45, J. S. Z., vprižori v nedeljo 20. septembra ob 8. zvečer Gorkijevo dramo "Na dnu" v počast delegatom konvencije S. N. P. J.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 vprižori v nedeljo 25. oktobra v dvorani Č. S. P. S. E. Kristanovo dramo "Volja" v štirih dejanjih.

Socialisti iz treh držav bodo zborovali prihodnjo soboto v Chicagi.

V nedeljo shod v Riverview Parku.

Socialisti iz Illinois, Iowe in Indiane se bodo zbrali v soboto dne 29. avgusta v Douglas Park Auditoriumu na So. Kedzie in Ogden Ave., kjer bodo razpravljali o bodočem delu in o načrtih za pojačanje soc. stranke. Konvencija se bo pričela ob 10. dopoldne; predsedoval ji bo E. V. Debs. Kdor izmed naših članov količkaj more, naj se jo udeleži. Vsakdo naj prinese s seboj svojo člansko knjižico, kajti brez nje ne bo imel vstopa na konvencijo in ne pravice do besede. Kdor se je ne more udeležiti dopoldne, naj gotovo pride popoldne. Zborovanje bo trajalo ves dan.

Te konvencije so važne, ker dajejo vsakemu članu priliko, da dobi vpogled v strankino delo in da o njem razpravlja. Dosedaj so se vršile take konvencije v Clevelandu, Minneapolisu, St. Louisu, Los Angelesu in San Franciscu.

Zvečer dne 29. avgusta se bo vršil v istem poslopju banket v počast petdesetletnice Debsovega vstopa v delavsko gibanje. Vstopnice na banket so po \$1.50. Dobite jih v uradu "Proletarca".

V nedeljo 30. avgusta se vrši piknik v Riverview parku na No. Western Ave. blizu Belmont in Clybourn Aves. Vstopnina na piknik je 35c. Vstopnice dobite v uradu "Proletarca", pri posameznih sodrugih in sodruginjah ter v vseh drugih uradih soc. stranke v Chicagi. Glavni govornik bo E. V. Debs. Razun njega nastopi več drugih govornikov in veteranov iz delavskih bojov. Na sporedu bodo tudi koncertne točke, igre in po govorih ples. Rojaki delavci v Chicagi in bližnji okolici, udeležite se do zadnjega tega piknika. Pripeljite s seboj svoje družine, kajti v parku je prostora za vse. Opozorite na ta shod tudi ameriške in druge delavce, ki mogoče še ne vedo o njem.

V soboto dne 29. avgusta vsi, ki ste člani socialistične stranke, na konvencijo v Douglas Park Auditorium! Zvečer na banket.

V nedeljo 30. avgusta vsi, ki se zavedate da ste delavci, v Riverview Park, da čujete socialistično besedo iz ust človeka, ki je v delavskem gibanju pol stoletja in je še vedno v sprednjih vrstah, trden in odločen kakor je bil!

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"Čas", avgust 1925, ima sledečo vsebino: Velika resnica (Frank Kerže); Kadar delo počiva (Frank Kerže); Izpoznajte naše solnce; Iz tropičnih krajev (po dr. Cilentu); Zapravljiv ali varčen; Največja inženirska dela; Kemija v svetovnih zadevah; odvisnost našega zdravja; Evolucija — zakon vsemirja. — Priloga vsebuje gospodinjski del. Naslov: Čas, 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, O.

"Kolo" je meseca julija izšlo drugič v tem letu. Njegova vsebina je sledeča: Pregled razvoja slovenske muzike (Anton Lajovic); Proleterska muzika (Boris de Schloezer); Hrvatski teater; Glasbena literatura; Iz glasbene Jugoslavije; Društveni koncertni nastupi; Dramatske prireditve.

Naslov "Kola" je 347 Madison Ave., Suite 1210, New York, N. Y.

Knjige, ki jih je izdala Rand School of Social Science.

Randova šola v New Yorku, ki so jo l. 1906 ustanovili socialisti, je danes ena najboljših delavskih šol na svetu. Pred leti je pričela izdajati tudi knjige, ki se pečajo s statistiko in kroniko, tikajoča se delavskega gibanja. Ena takih knjig je "American Labor Year Book", ki je v začetku izhajala na vsake dve leti, sedaj pa vsako leto. Letnik 1925 obsega 500 strani in vsebuje podatke o delavskem gibanju v Ameriki in ostalem svetu. Knjiga stane \$3.

"The American Labor Who's Who" je izšla v tem letu; vsebuje kratke biografije delavskih voditeljev v Ameriki in onih iz drugih dežel. Podatke o 1,300 vodilnih osebah v ameriškem delavskem gibanju dobite v tej knjigi. Tudi par ameriških Slovencev je omenjenih v nji. Razun ameriških vsebuje knjiga 300 najbolj znanih imen evropskih delavskih voditeljev in podatke o njih. To je prvo delo te vrste v Zedinjenih državah. Randovi šoli gre priznanje, da se ga je lotila in s tem dala urednikom in drugim ki take podatke potrebujejo dober pripomoček.

"American Labor Press Directory" vsebuje seznam ameriških delavskih listov (angleških in drugih) ter vodilnih delavskih listov v drugih deželah. Iz te knji-

ge razvidite, da izhaja v Zedinjenih državah okrog šest sto listov, ki jih lastujejo delavske organizacije ali pa skupine, zvezane z delavskim političnem, strokovnem ali gospodarskem gibanjem. Izmed jugoslovanskih listov so v seznamu "Proletarec", "Prosveta" in "Radnik". Glasila A. F. of L. so označena posebej, in socialistični ter komunistični listi vsaki pod naslovom svoje stranke; glasila državnih delavskih federacij so razvrščena po državah; listi, ki se pečajo z delavskimi problemi so označeni pod tozadevnim naslovom.

"American Labor Press Directory" stane \$1. Naročilom je priložiti 10c za poštino. "The American Labor Who's Who" stane \$5.15. Ako jo kdo želi naročiti, jo dobi \$1.50 ceneje, če jo naroči od "Proletarca".

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

Anton Žagar, Chicago, Ill.	7
Joseph Volk, Cleveland, O.	7
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	5
Marko Tekavtz, Canonsburg, Pa.	5
Lucas Butya, Moon Run, Pa.	4
K. Erznožnik, Red Lode, Mont.	4
John Jankovich, Barberton, O.	3
Mrs. Frances Zakovšek, North Chicao, Ill.	2
John R. Sprohar, Mullan, Idaho	2
Andrew Milavec, Cokedale, Colo.	2
Frank Benchina, Chicago, Ill.	1
John Ban, Pittsburgh, Pa.	1
Joseph Mačus, Chicago, Ill.	1
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	1
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	1
Anton Vičič, Waukegan, Ill.	1
Mrs. Rosie Jereb, Rock Springs, Wyo.	1
Tony Zalar, Lloydell, Pa.	1
John Marolt, West Mineral, Kans.	1

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih! — Tony Segina, organizator.

postala z zedinjenjem
KASPAR STATE BANK
in
AMERICAN STATE BANK

SPLOŠNO PRIZNANA

kot zanesljiva in konservativna banka

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Avenue, vogal 19. ceste
CHICAGO, ILLINOIS

Imovina Dvajset Miljonov Dolarjev

Dopotovali in odpotovali v stari kraj.

Dopotovali: Antonija Malešič z otroci Edward, Emilie, Virginie, iz Selca nad Škofjo Loko; Alžbeta Petruchove iz Velike v Veselih nad Moravo; Kristina Kučerovala iz Myjave, Bratislavske župnije. John Tesar in soproga Blažena iz Korinčan, na Moravskem; Arnold Smid in soproga Magdalena z otroci Gabriel, Elizabeta, Bedrič iz Milova; Katarina Mindala iz Kamjonke, županija Suišačka; John Knuppel iz Brunshausen. **V stari kraj so odpotovali:** Marija Hanzevački v Raču; Elizabeta Belovič z otroci Magdalena, Frank, Mary in Jorn v Strigovo; Frank Subota v Zagreb; Frank Sorša v Veščicu; Frank Lončarič v Mihaljevac; Jakob Kiefer s soprogo Ano in otroci Alojzem in Antonom v Vukovar; John Sever s soprogo Matildo in sinom Johnom v Noršince; Antonija Novak v Samobor; Nikola Milovac s soprogo Marijo in otroci Ana in Nikola v Dobrovac; George Lukačević v Bektež; Boleta Leček v Giganjšak; Ana Linhart v Podebrad; Alojzij Prohaska v Vrbčane; Fr. Daniel v Nemški brod; Josef Paruba v Vitkovico; Ethel Nabartilova v Miezgovce; Ludmila Satkova v Vrbčano; Marija Omahel v Skala Nojša; Frank Coutli v Hamre; Frank Brazda s soprogo Antonijo v Prag; Barbara Spevakova v Kolin;

Julija Bohačeva s hčerima Marijo in Terezijo v Kri vosudova; John Hudeček v Grube Vrbe; Josef V. Zrout s soprogo Ano v Hlubetin; Rudolf Holman in soproga Elizabeta v Borko Rokicani; Herman D. Boer in Cornelius Bonthuis v Halandsko; Martin Hručas v Komne Bojkovice; John Ployer in Otokar Ployer v Prag; Josef Sekora v Vendrin, Šlesko; Louis H. Taub v Humence; Josef Krapek v Veliko Blatnico; Frank Huml v Kralup; Benedikt Markovič v Veliko Kovalovo; Karel Fix i nsoproga Sofija v Trebon, Julie Samek v Nemški brod; Josef Cemper in soproga Marija v Golčovo; Josef Bernard v Prag.

Vsi tukaj navedeni so kupili naprobrodne liste pri *Kaspar American State Bank*, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zbujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — *Anton Zornik*, Box 202, Herminie, Pa.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seja soc. kluba št. 27, JSZ. se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. — Dolžnost vsakega sodruga je, da prihaja redno k sejam in da agitira za pridobivanje novih članov; čimveč nas bo tem lažje bomo vršili delo za osvoboditev proletarijata iz mezdne sužnosti.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK
ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

**MILLARD
STATE BANK**

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY**POGREBNI ZAVOD**

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

"Pod španskim nebom."

V Chicago Theatre je ta teden posebnost odrska produkcija "Pod španskim nebom". Sijajni kostumi, scenerija in lučni efekti, godba in petje. Filmska igra je "The Making of O'Malley". Drugi teden bo na sporedu kino drama "The Unholy Three". V gledišču Roosevelt se oglašja igralec Douglas Fairbanks v filmu "Don Q, Son of Zorro".

Firma Balaban & Katz je nedavno otvorila Uptown Theatre na Broadway in Lawrence, ki po velikosti presega celo njeno glavno gledališče v trgovskem delu mesta. Kino gledališča v Chicago prehajajo bolj in bolj v posest velikih korporacij. Kakor vsaka druga industrija, se tudi kino-industrija koncentrira v truste. S pomočjo koncentracije so omogočena o gromna gledališča, kakršna so bila pred leti zelo redka. Ako bi filmska industrija proizvajala več boljših iger kot jih sedaj, bi vzgoji v teh velikih gledališčih mnogo boljše služila.

V McVickers je glavni predmet zanimanja še vedno Paul Ash in njegov "džaz" orkester. Na filmu je "The Man Who Found Himself", povzeta po Booth Tarking-

tonovi povesti. Drugi teden bo na sporedu filmska igra "Wild Horse Mesa", v kateri je glavni junak Douglas Fairbanks, Jr. Paul Ash ostane tudi drugi teden pv programu.

Naše moderno, udobno življenje.

Mnogo našega modernega in udobnega življenja je odvisno od znanosti, ki je uničila razdalje s telefonom in telefonom, napravila dan iz noči potom elektrike, olajšala trpljenje z iznajdbo novih strojev vseh vrst in preko vsega olajšala trpljenje z iznajdbo zdravilnih metod, novih zdravil itd. Na tisoče in tisoče družin v Združenih državah in Canadi bo z veseljem pričalo, da je Trinerjevo Grenko Vino velik činitelj njih domače udobnosti. Prežene pogoste slabačaje bolezni, katere povzročijo želodčni neredi. Očisti črevesje, prežene neprebavo, slab tek, zabasanost, onemoglost, glavobole in nervoznost. Vaš lekarnar ali trgovec ima Trinerjevo Grenko Vino v zalogi, ako ne, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill. — Poskusite tudi Triner's Fli-Gass, ki ugonobi muhe in komarje na mestu!

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (L. E. Tomie), povest 330 strani, broširja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VISNJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HIBE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in értic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLOREJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij, roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
ZVONARJEVA HOL, povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prev. I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI, (Janke Glasar), broširana	.35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (G. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Benzač), trda vezba	.50
TRBOVLJE, (Tone Seljakar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojo slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesništvo, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.25
GOSPA Z MOEJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CAZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna	.20
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. P. Kern)	5.00